

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 24/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

Till Social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 juni 1998 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RP 82/1998 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört följande sakkunniga

- konsultative tjänstemannen Tapani Melkas, social- och hälsovårdsministeriet
- professor Mikael Hidén
- juris licentiat Pekka Lämsineva
- juris doktor, docenten Liisa Nieminen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en sådan ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning att i allmänhet högst 70 procent av serveringsutrymmena i restauranger och andra förplägnadsrörelser från och med den 1 juli 1999 och högst 50 procent från och med den 1 juli 2001 får reserveras för rökare. Tobaksrök får inte sprida sig till lokaler där tobaksrökning är förbjuden.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juli 1999.

I det avsnitt av propositionens motivering som gäller lagstiftningsordningen konstateras att verkställigheten av lagen förorsakar utgifter som kan ha betydelse med tanke på näringsidkarens egendomsskydd. I motiveringen hänvisas till att även om tidigare begränsningslagar haft liknande effekter har de kunnat behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det önskvärt att ett utlåtande i ärendet inhämtas av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Det konstitutionellt centrala lagrummet i lagförslaget är 13 § 2 mom. jämte arrangemangen under övergångstiden. I gällande lag sägs att förbudet mot tobaksrökning i offentliga utrymmen inte gäller utrymmen för kunderna i förplågnadsrörelser eller restaurang- och måltidsutrymmen och gästernas inkvarteringsrum på inkvarteringsrörelser. Enligt propositionen kommer serveringsutrymme som är minst 50 kvadratmeter inte att beröras av undantagsbestämmelsen. Enligt förslaget kan där högst 50 procent av utrymmena reserveras för rökare. Enligt det föreslagna arrangemanget under övergångstiden kommer denna begränsning att gälla serveringsutrymmen från och med den första juli 2001. Serveringsutrymmen på mer än 100 kvadratmeter omfattas redan från lagens planerade ikraftträdande, dvs. den 1 juli 1999 av begränsningen på 70 procent. Konstruktionsmässiga ändringar och förbättringar av ventilationen, som förorsakar betydande kostnader, får genomföras fram till den 1 juli 2003.

Förslaget går ut på att skydda kunder och arbetstagare i restauranger och inkvarteringsrörelser mot tobaksrök och därav föranledda hälsorisker. Det är här fråga om en lagstiftningsåtgärd utgående från den skyldighet att skydda medborgarna som regleras i 15 a § 3 mom. regeringsformen. Också exempelvis 6 § 1 mom. och 14 a § 2 mom. regeringsformen kan nämnas i detta sammanhang. Lagförslaget kan innebära begränsningar med tanke på egendomsskyddet enligt 12 § regeringsformen men också med hänsyn till rätten att utöva näring enligt dess 15 § 1 mom. Skyldigheten att reservera serveringsutrymme för rökare och ickerökare inskränker ägarens frihet att besluta om användningen av sin egendom, och dessutom leder ändringsarbetena i sammanhanget till kostnader.

Bland de allmänna restriktionskriterierna i fråga om grundläggande fri- och rättigheter är det här skäl att enbart uppmärksamma proportionalitetskravet. Detta kriterium innebär med tanke på såväl egendomsskyddet som rättigheten att idka näring att den begränsning som föranleds av lagförslagets 13 § 2 mom. jämte övergångsarrangemang bör vara nödvändig för att ett godtagbart mål skall uppnås och får inte gå längre än vad som är motiverat med beaktande av det samhälleliga intresset bakom regleringen i relation till den aktuella grundrättigheten. I det aktuella fallet är det fråga om att främja andra grundläggande fri- och rättigheter. Detta syfte bygger utan tvivel på ett betydande samhälleligt intresse.

Vid sin bedömning av restriktionens omfattning och proportionalitet anser utskottet att den egendom inom ramen för näringsverksamhet som regleringen gäller också i fortsättningen kan användas för näringsutövning på ett sätt som bör anses vara helt sakligt. Begränsningen kränker sålunda inte näringsidkarens/ägarens rätt att använda sin egendom på ett normalt, skäligt och rationellt sätt. Begränsningen innebär inte heller med tanke på rätten att idka näring ett så strängt ingrepp att det skulle vara möjligt att uppnå det bakomliggande syftet med lindrigare åtgärder. Lagförslaget kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan handläggas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen.

Helsingfors den 8 oktober 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Johannes Koskinen /sd
medl. Tuija Brax /gröna
Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Marjut Kaarilahti /saml
Valto Koski /sd

Heikki Koskinen /saml
Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /saml
Jukka Mikkola /sd
Veijo Puhjo /vgr
suppl. Jouko Jääskeläinen /fkf.

